

KONKURENTSIAMET

Justiitsminister Kalle Laanet

Justiitsministeerium

Suur-Ameerika 1

10122 Tallinn

Meie: 08.01.2024 nr 12-1/2024-001-1

Kiri edastatud digitaalselt aadressil: info@just.ee

Maksejõuetuse teenistuse 2023. aasta tegevusaruanne

Austatud härra minister

Käesolevaga edastab Maksejõuetuse teenistus Teile enda esimese tegevusaasta st 2023.a tegevusaruande, mille esitlemine toimus 05. jaanuaril 2024.a.

Maksejõuetuse teenistus teeb Teile tegevusaruandest tulenevalt kaalumiseks järgmised ettepanekud:

1) Muuta pankrotiseaduse § 13 lg 1 (võlgniku avaldus ja lisadokumendid), millega lisatakse võlgnikule vajadus ise selgitada ja põhjendada, millal maksejõuetus tekkis, milliste väliste või sisemiste teguritega seoses ning mis on võlgniku arvates maksejõuetuse põhjused. Muuta pankrotiseaduse § 13 lg 2 ja lisada võlgnikule nõuded ja kohustus esitada koos pankrotiavaldusega täiendavat informatsiooni võlgniku tegevuse ja käitumise kohta, et menetlejal ja maksejõuetusajadele spetsialiseerunud kohtul oleks võimalik kontrollida antud teavet ning kiiresti tuvastada võlgniku maksejõuetusega ja võlgniku käitumisega seonduvad olulised asjaolud. Hetkel juriidilisest isikust võlgnikul tõendamiskoormis puudub. Sätete sõnastusettepanekud saadame Teile vajadusel eraldi e-kirjaga.

2) Muuta varatu juriidilisest isikust võlgniku esitatud pankrotiavalduse menetlejate ringi ja menetluse järjekorda algusetapis nii, et varatu juriidilisest isikust võlgnik peab esitama enda pankrotiavalduse otse kas Maksejõuetuse teenistusele ja/või Maksu- ja Tolliametile, kes tuvastavad asjas olulised asjaolud vastavalt haldusmenetluse seadusele ning esitavad maksejõuetusajadele spetsialiseerunud kohtule taotluse, mida varatu juriidilisest isikust võlgnikuga konkreetses maksejõuetusajas edasi teha st kas pankrot välja kuulutada avaliku uurimisena või pankrotimenetlus lõpetada ja/või kohaldada võlgniku lähikondsetele vastutust (karistust).

3) Muuta ärikeelu kohaldamist nii, et:

a) ärikeeldu saab kaalutlusõiguse alusel kohaldada kõigile pankrotiseaduse § 117 nimetatud võlgnike lähikondsetele (mitte üksnes PankrS § 19 lg 1 ja 3 isikute ringile);

b) ärikeeldu saavad kohaldada registrite juures töötavad kohtunikud (kohtunikuabid), kes tegelevad majandusaasta aruannetega, Maksejõuetuse teenistus kui riikliku järelevalveorgan,

Maksu- ja Tolliamet ja maksejõuetusajadele spetsialiseerunud kohus.

c) avaldusi (taotlusi) ärikeelu kohaldamiseks saavad esitada kõik võlausaldajad, kõik järelevalveorganid Eestis ja kõik PankrS § 54 nimetatud kutsetegevuse kandjad st kõik maksejõuetusvaldkonnas avalikke ülesandeid täitvad pankrotihaldurid, saneerimisnõustajad, likvideerijad, usaldusisikud ja võlanõustajad;

d) ärikeelu kehtivust (perioodi pikkust) mitte siduda pankrotimenetluse läbiviimisega, sest varatute juriidilisest isikute pankrotimenetlusi avalike uurimistena ei ole enamjaolt otstarbekas läbi viia, kuid võlgniku lähikondsete tegevust (*uute äriühingute asutamine, juhtorgani liikmena toimetamine, raamatupidajana teenuse osutamine jne*) peab saama piirata.

4) Pankrotiseaduses tunnistada kehtetuks kõik need sätted, kus riikliku järelevalvena välja kuulutatud varatu juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetluses ehk avalikus uurimises on seadusega loodud riikliku järelevalveorgan - Maksejõuetuse teenistus - allutatud omakorda tsiviilkohtule ja tsiviilkohtumenetlusele. Puudub igasugune loogika ja vajadus riikliku järelevalvena läbiviidavas menetluses tsiviilkohtul kinnitada Maksejõuetuse teenistuse kui haldusorgani haldusakte ning puudub vajadus kinnitada Maksejõuetuse teenistuse ehk riigi enda poolt finantseeritavas menetluses tehtavaid kulutusi omakorda kohtuniku poolt, sh pankrotihaldurile tasu määramise, välja maksmise ja suuruse kinnitamise osas. Maksejõuetuse teenistus soovib määrata ja maksta pankrotihaldurile tasu regulaarselt. Avalik uurimine ehk riiklik järelevalve on tingitud asjaolust, et mitte ükski võlausaldaja ei ole menetlusest huvitatud, mistõttu riik ise menetleb ning seda tehakse pädeva haldusorgani kaudu reeglina haldusmenetluse sätteid kasutades andes avaliku ülesande täitjale ehk teisele haldusorganile ehk siinkohal pankrotihaldurile suuniseid, mida menetluses teha või mitte teha.

5) Justiitsministeeriumil kui poliitika kujundajal palume teha 2023. aasta kohta laiaulatuslik mõjuhinnang kõigi maksejõuetusteenuste (*likvideerimine, võlanõustamine, sundlikvideerimine, võistlev pankrotimenetlus, riikliku järelevalvena läbiviidav pankrotimenetlus, saneerimismenetlus, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus*) kui avalike teenuste osutamiseks kulutatud riigieelarveliste vahendite otstarbeka kasutamise ja läbi nende avalike teenuste klientidele ehk võlausaldajatele saadava reaalse kasu / avalike hüvede osas. Palume läbi analüüsida ka nende avalike teenuste eest hetkel küsitavad riigilõivud.

6) Luua kas Justiitsministeeriumi juurde või Maksejõuetuse teenistuse juurde pankrotiseaduse § 54 nimetatud kutsetegevuse kandjate st kõigi maksejõuetusvaldkonnas avalikke ülesandeid täitvate pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate, likvideerijate, usaldusisikute (ja võlanõustajate) tegutsemisõigust andev ja tegutsemisõigust ära võttev haldusorgan ning register. Võtta registri pidamise kohustus Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Kojalt ära, sest Koda ei täida PankrS § 59 toodud nõudeid.

7) Koondada kogu pankrotiseaduses § 54 nimetatud kutsetegevuse kandjate st kõigi maksejõuetusvaldkonnas avalikke ülesandeid täitvate pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate, likvideerijate, usaldusisikute (ja võlanõustajate) haldusjärelevalve ühe haldusjärelevalveorgani st Maksejõuetuse teenistuse kätte. Anda Maksejõuetuse teenistusele järelevalves vähemalt ettekirjutuste tegemise õigus.

8) Justiitsministril kehtestada pankrotiseaduse § 54 nimetatud kutsetegevuse kandjate st kõigi maksejõuetusvaldkonnas avalikke ülesandeid täitvate pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate, likvideerijate, usaldusisikute ja võlanõustajate käitumisreeglid, hea tava ja eetikakoodeks.

9) Ühtlustada pankrotiseaduse § 54 nimetatud kutsetegevuse kandjate st kõigi maksejõuetusvaldkonnas avalikke ülesandeid täitvate pankrotihaldurite, saneerimisnõustajate, likvideerijate, usaldusisikute ja võlanõustajate asjaajamise reegleid (*st maksejõuetuskaasustes toimikute pidamise ja arhiveerimise nõudeid*) näiteks tulenevalt arhiiviseaduse § 6 ja Vabariigi Valitsuse määrusest „Teenuse korraldamise ja teabehalduse alused“ ning paralleelselt töötada hiljemalt 31. märtsiks 2024 välja infotehnoloogiline kontseptsioon ja hiljemalt 30. juuniks 2024 IT arhitektuuriline kontseptsioon riigi ühisest terviklikust kõigi maksejõuetusmenetluste

(toimikutes sisalduvate andmete) kajastamise ja kaasuste lahendamise töölaust, mis võimaldaks muuhulgas: a) maksejõuetusökosüsteemi osaliste ja menetlejate vahelist kiiret infovahetust (näiteks võlausaldajad saaksid esitada oma nõuded otse süsteemi)

b) üksikasjalikku andmekorjet (recovery rate arvutamiseks, teenuse kulude arvutamiseks jne), andmete töötlemist ja statistikat maksejõuetusteenuse paremaks juhtimiseks ning kuluefektiivseks menetlemiseks.

Näiteid teiste riikide parimast IT praktikast saame Teiega vajadusel jagada.

10) Praktika ühtlustamise eesmärgil ning võttes arvesse jätkuvat majanduskriisi palume luua (vajadusel selleks muutes kohtute seadust) maakohtu(te)sse üksnes maksejõuetusasjadele spetsialiseerunud kohtunike maksejõuetusasjade osakond, mille kohtunikud menetleksid vähemalt järgmised 3 (kolm) kuni 5 (viis) aastat üksnes maksejõuetusasju. Maksejõuetusasjad on avaliku huviga erilist liiki **eraldi kohtumenetlused**, kus ei kehti näiteks tsiviilkohtumenetluse dispositiivsuse põhimõte (näiteks juriidilisest isikust võlgnik ei saa esitatud pankrotiavaldust tagasi võtta pankrotimenetluses, sest küsimus on maksejõuetuse tuvastamises), vaid haldusmenetluses tuntud oma algatuslikult tõendite kogumiseks vajalik uurimispõhimõte ja järelevalvemenetlus avaliku ülesande täitjate üle. Maksejõuetusasjadele spetsialiseerunud kompetentsel kohtunikul peavad olema lisaks õiguslastele teadmistele väga head teadmised raamatupidamisest, maksukorraldusest ja erinevates majandussektorites rakendatavatest erinevatest ärimudelitest ning efektiivse järelevalve tegemise oskus.

Lugupidamisega,

Maksejõuetuse teenistuse nimel

/digitaalselt allkirjastatud/

Signe Viimsalu

juhataja

Lisa: Maksejõuetuse teenistuse 2023.a tegevusaruanne